

T
3175

MORE TILLFÖRLITLIGT

Festställning på julberättelsen;

(villha arbeten) då vanliga och vardagliga arbetet utan
hus, nedlades alltid efter gammal god sen den sista
dagen i novämbas, för att på allvar taga itu med ~~med~~
dåt förebenedande julstötet, här visste såväl herrar
som kvinnor färgas åt, förra eller andra dagen uti
december bärjade man med julbryphen som färgade
under två mätter och en sad, här tillkom alltid en
mindre nägertillställning, ty man sammankallade
sina bästa av de närmaste orgdansvänerna till
att vara nävarande på dåt s.k. bryhölet, här hade
man löftet till att dansa på lagen under dåt man
skulle arbeta, se föregående insändare om bryhöle!
efter bryphen skulle man som vanligt klappa bryphen
vara där och beorda där, till man gling som
gick underligt till under vissa fäspädens tid
och han på inga villkor jämföras med vist tids
upplevelser och mordar,

ENDRE TILLFÖRLITLIGT

yulbachtet
etter yulbypen skulle man till att slachta ett
vin, ett fåvreatur och ett eller två får. vid detta
arbete fick hela gården medlemmar syppehållning
ty allt skulle nu göras i ordning för förmelyeds
egen användning. detta blev ett drögt arbete
som satte hela förmelgen uti väntanhet. då
skulle nu hennes blodkvarv och palt i mängdar
lätta var det fästa man lade hand vid efter
slachteh, under tiden måste hennes hava sitt
arbete med att stycka och salta vilket tillhöörde
för sälje med ett eller två biträder. de övriga
fingrar ställa sig vid hundalarna för att med
en yxa haka där manat som far phar ifrån
och som skulle användas till hundkvarv och iste-
band, tabyer efter han eller den tag man sär-
skilt varor på, för att stoppa yulbyn utav
ty all fötabyen användes för yustoppning.

ENDRE TILLFÖRSLIGT

man hade ganska bråttam med att arbeta så länge
tillmedningen av släkten varade, man stod i med
dåt både nätter och dagar, allt skulle lagas till maha-
sa och lebas medan dåt var fört, och sedan lagras uti
hållaren så allt var färdigt till julatton ty då fish
man icke ställa sig framför spisen för mattagning
utan endast för de vetter som behövde värmast.
under tiden yttrehetet på fish hade man skräddas-
se, och skamahase att vänta efter gammal sed,
som var ordrade just till denna tid, alla skulle
uti samma sèva hava nya kläder och shao,
längor, och styolar till jul, dåt skulle nu byxa-
skräddasen med sina yttallar spöra hemma hos
bändarna till jul. Skamahasen har samtidigt
med sina yttallar och längingar, alla läppa handt-
värvare fish ner taga plats uti stora tegan vid
dån liaga fällbäckar (bardett) som stod där,

huo man manglade

10

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

ANDRE TILLFÖRLITLIGT

då nu alla handväskor varo samlade, och varo
och en av dān skulle hava sina platsar, varo dāt
moo som nu skulle till att ordna manglingen
dāt gick så till att moe lade samman ett flagg
och lade på varje stal dār handväskorna skulle
sitta han bad dom taga plats och sitta städigt
på dām, då man sätte på dām en dag bytte
moo i huset om pösselar på alla stalarna, och
så fikte man åter intaga sina platsar för att
dågo sätta sig på de nybyggade flaggen som
på dātta sätt blev manglade, haft man icke
att sitta alla flagg och labbar sätta, så var
dāt för moe till att taga fram sin gamla man,
gelnagle och sin tröskel eller slastrå för att
på dātta sätt sätta till dāt överblivna, då
shoäddare och shomahase icke haft med att
mangla allt med dān under tiden,

Fulbryggden

11

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5
3175

INDRE TILLFÖRLITLIGT

under samma tid lätta på sig inne i stora stugor med matttagning, samt tillväxling av blödar och shoden, hade husbonden att föra med matttaget för fulbryggden, han hade satt till en hår tåna han uti en stor trälör som han hade att synla med, till detta ändamål användes gjordet basta, ty manett måste ha haft fördig och jämn vänta man eldade uti dör befristliga uggnen i bastan så att manett fick sin normala godhet under vissa dagar nämligen 9-dygn efter tillräcklingen på denna tid måste det vara fullständigt utgrodat och fördigt mahl, man dökte över manett två gångar på dygnet med yommett vatten till det var förbokat att avläcka, det fick ligga avtäckt en dag för att avvärna fallbrämleks för är man öste ut det på plattan över ögonen för att här genomska fallbrämlig torning.

19

efter tre dygn, täckning med stän dig omrörning
ett par gångar i timman natt och dag var matet
färdig. till att gröpiga (hrost) för att låt lades uti
bryggahälter, man lade här ett lakan över malt-
gröpet samt några smärsor stenar på som tyngd
över lakanet. och földe sedan hälter med maha-
de vatten med fördämning över som var lofthåll
här fick låt sätta under två dygn till första lag-
ringen, därefter avtappade man vattnet, så kalla-
de man då, uti bryggahälter, sju rående omhainz
30.å-50- mahaor, har gjortade man låt och satte till
ölet med de ingredienser man önskade, icke tänka
till storkål. 1 h- spisöl, sam till hior eller 1 h.
svagdricka, till storkål lade man ned en fåse
hämle uti vattnet, satte till låt med en hanna brän-
nesigjätt och två mahaor bränvin eller en hanna
rea spis, man spårar tillvärkhatt med egna apotek
eller också bytte man åt sig spis för färdig malt.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

3175

NYDRE TILLFÖRSLIGT

MINDRE TILLFÖRLITLIGT

ölkaretz fish man sta sidör förvorat hofftatt
under obeständ tid för yärring och lagring, man
fish här praktisera sig till genom tillsyn da dat
var färdigjüst och lagratt, för överläppning uti
dör i h-liggaren som alltid hadde sin plats innan
för dösen uti stora stugor, där viu som haon därin
hunde taga dör länga bevaraspipan och tra neruti
ett på liggaren befintlig minde häl, och på detta
ärkla säll sugg till sig av däss innehåll drocha
si myghett man behagade, dat var tillåtligt för
alla till att smaka på stakhollet utan till att äga
magot till förmögen medlemmar, detta var en sed
som under alla tider stod fast intill 1845-talet
da dena stakholtsbygd helt försvaras, ty dat blev
da förbud ja att tillvärka stakhol men icke hior
i h-wagdricha, man detta förbud gälde fäga ty
man fastsatte häromed uti lyftet för egen del, och
dat dat icke bramma till allmänheten hämedom,

Ivagdörichatt

14

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

MINDRE TILLFÖRLITLIGT
8

Ivagdörichatt tog efter stakanlett, man hade nu ham-
leponen uti mäshan där var s- uti bryggaholken där märt
mäshan ännu låg hvar, hanade en ny portian vatten
och slog uti bryggaholken där där fanns råt och sega
under några dagar, så tog man yästen efter stakan-
lett och slog uti där där var överstappat på märtet
där där oftå fisch varo under hela tiden där fanns
någatt hvar, även dätta var en utmärkt prächtig
dorsch och brände gott yämföras med viat nu bepröv-
liga bläss e- man brygde även ett dörrha som man
kallade päddöricha dätta förekom märt har de färtiga
färrebyar, man samlade fast uti häss och vid Hösträn-
den brämde och förvärade, man tigde sig hitt märt
och yäst, uti nödfall använde man smedeg att yästa
med, dätta tillhället på sanna sätt som föregående
dock med ett krigge fast uti, av dätta blev ett utmärkt
gott och väldemorande färtigmärdöricha, yäddöricha,

15

dät allra finaste och bästa speldischa man gagnade
hos de flästa s.h. storkändar var dät s.h. lärda skratt
dät var tilltalt av en hel del av dom i yrödianas
här till användes byggn - elles lönbawa dāna soft
lages reda på från trädor (byggn och läm) under
slutet på april och första hälften av maj under dān
bästa senviden man börra trädor med en nava
och sätter här en svika uti, samt ett härl under, dān
lav som här vina ar ut tagor man vava på, bokar
dān och förvavar dān lofttält till jul då dān är
lagradd och vägdt spritalltig man bokar så ar
dān i värde med makt och hamle, och vägdt värligh
brännin, låtar dät svala och sätta över dät uti
rent härl, sätter yärring på dät med midtanvar
dag som man samlat under midtanvara den tiden
dān man förvavar i värde med myrl och bröggjärt
som man gagnade till yästne del för detta lärda skratta
dätto var myrhett välmakande och spritalltigt.

Skriv endast på denna sida! *(efter gärdla goda tider)*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

ANDRE TILLFÖRSLIGER

uppl. av P. G. Pettersson,
och tryckt av
M. W. Lönnqvist
under samma tid som Maalaona styrsde med

År 1863
År 1863

gulbrödet

Blekinge
Söder om
Mästafors
16

gulbrödden, syltade huvanorna med gulbrödet
dåt var icke sā singa arbete häromd, dåt varliga
uti ett väl ordnat bandhem var att beorda och
baka 12-till 16-kam bröd av olika slag och kvali-
tet, meningen är där att gulbrödet shall vara
till viofödagen, tif dåt bröd sān tillvärkades
till gul dåt håll sig alltid mycht och möglades
icke, dåt beordde på där tillatte och väl lagrade
soende man använde till gulbrödet, tif där
var tillsatt av där s.k. vilmardagen som fällt
mid sommarlagnatt, vilken man var flitig att
upptäcka på sängarna under där efternatten,
som vanje förflyt var två eller tre huvanor
ete en spass och nags veror trasar för att draga
därra uti dåt doggiga gräset och sedan vrida
ut där öre där medförra huvuban, för
att få dit nästa mögliga av därna hästiga dag.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10
3175

MINDRE TILLFÖRLITLIGT

Gulbroddett

1%

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

3175

ANDRE TILLFÖRLITLIGT

dåt påხammande gulbroddett tillväxthades uti vanliga
fäll, uti fäm olika sättar, utan dåt småbrodd som behödtes
uti olika huvudtear och form, dåt beständiga gulbroddet
var, slagbroöd, söttinga, riktedbroöd, vanligt grävbroöd,
fattigmansbroöd eller så mallatt liggaordbroöd;
slagbroddett var dåt förra bröd av gulbäkett som
man ordrade till tyg dåt tog längst tid i anspish
med beredningen, nämligen två dygn, ty dåt skulle
släst och arbetat om tre gångar med en degraderad (slagtröd)
med några timmar mellanrum, dåt tillsattes kru
fiat och groft mygl lika av vete, brunin och tem-
yra, väst efter malt till spad, samt surdeq utåv
midsumma beredningar som tillsattes vid tre dygn
eller sista omberedningarna lägreftes fär, dåt ligga i 12
timmar under yänning, så var dåt färdig till
dån sista beredningen till att forma dåt och
gräddla dåt i ovred för att genomsyja sin positioner
dår.

Söttimpan bereddes av hälten finsichtat rågmyöl,¹⁸
och den andre hälten sammallett rågmyöl, någatt helskt
potatesos, kummin, kryddig åst till yästmedel, samt smör
madd myöl till spad, som omärkades grändigt
och fisk lägg under sätt tills försprör yästens värmor
med en fästningspäls över torget till med datt innehöll
deserter vidtag, bereddning såsom uti vadliga fall,

Lichtebroäd.

Dåt tillbeddes enbart av finsichtat rågmyöl sam
tillsattes endast med hännmyöl till spad, samt en
blanding av midsammarrördegen och kryddig åst
till yästmedel samt någatt kummin för att uti den samma
fisk gåta under några timmar försprör spiken till där
var fördig att taga under behandling, dåt fisk man
passa efter vaomens påtackning under yästningen.

vadligt grovbroäd

till detta använde man enbart gratt rågmyöl
som tillställes med enbart rördeg, och vatten till spad.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
T2
3175

NDRE TILLFÖRLITLIGT

dårra deg förs liga under spänning från tidigt på 19
kvällen till fram på morgon förföljande dag. ty dat
skulle bli en surbröd, dat var därra bröd som under
alla förhållanden skulle förrvara oskadat till var-
fördagen ty uti därra bröd lade man den märta ^{MINDRE TILLFÖRSLIGT}
och bästa midgammarsurdegen, samt en smula vitt-
lökh uti varje brödballe, vid gräddan dett i ogen.
fattigmannsbrödett.

därra var därför sista bröd man behöde få se gel
till därra bröd blandade man samman alla öre-
blivna slumprar av de myråtar man använt till
gulbasset samt fäldde på med behövd masodol
potates, och tillsatte därför hela med vanlig myråtsu-
deg, och värmde vatten som man sannarbetade
till en deg som efter spänningen delades ut till små
brödballar vägande sjuhundra styckett,
som delades ut tre dagar före julen, då krigaren man
i mångdor från sörör och pyttianan försörjde på därför
sedvanliga,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

3175

tidigt på morgon nämnda dag var man i
huset i förd med att ordna sina yulebaffar åt
de fattiga, han ståde sitt bord sörat inom dässen
i tröskan stappade upp däss brödbollar uti
höga spiralar, lade fram några fläskbitar och
dit omättlyckhen och andra nötliga matvaror, ty
låne av de fattiga svar av hemmoden var best
hända fisch alltid någott mer än enbart bröd-
bollen, även baon lade mera företräde hos de
godhygntade hemmoodrarna som stod på sin
platser från tidigt på morgon till sen kväll för
förr att utdela sina givars till de väntade
och behövande fattiga, gubbar, gammar, och barn.
som svar nedanför däta har mynta sätta barn
gilt förför de välbörgades därror med påkra
på min rygg, förr att få en gäva från de goda
hemmoodrarnas välgärde bringande och giv-
nitska hand och goda hygnta intygas av:

Skriv endast på denna sida! J G Pettersson Falun

20
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

T 4
3175

MÄRKE TILL FÖRLITLIGT

med brödbakningen var yttarbetet i välfjärte
man avslutat dät varst endast en del mattagning,
iordningställandet av stugans inre dät var yttie
si mykhet att göra vid dät på den tiden, endast
till att hälla ut ett par hinkar vatten på golvet
samt strō på sord, och taga en lyxöhris bakhindre ^{MINDRE THI, FÄRITIGT}
och soja detta samman löppa på en lokta i
golvett i sopan så förrän smägan däravdet
skölja över dät med en lepta rent vatten och
torka med sittmåsa, så var golvet rent och
fint, dät upphöjade grannskett var fördigt som
ni föret till att omse dör uti föregående intändor
snart varst man in på den dagen då tingen, yttre
tröskolle och åntas, av fört, blodhelse, och död-
grävare, detta var redvända dagar före jul afton
dätta var besynnerliga sigrar att ambetsmäga att
var och en av dām frib ritt, uti tuo och ord-
ning eftersam de inför sig, man var redo till
att taga emot dām,

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

15

Prästen och blacharen lynde en spets tillsammans ²²
och han fölgochtigen samtidigt, prästens tisande be-
stod uti fölgoande artiklar, en knappe räg, och en
dito hars, en ast, en liten fläck eller kott, en eller
två linlockar, en mask ull, två stora talymer, samt
en del andra godskar efter pris vilja, därför föregående
var en bestämmelse som ingick uti löneförhållandet ^{MÖRE TILLFÖRLITLIGT}
blacharens arvode var lika man icke mer än
hälften mot prästen, uti vanliga fall fick blachar-
ren lika efter som de alltid jahle på samma skuts,
dödgrävaren skulle ha en knappe räg eller hars
en broddhaka och en mask smör eller en mindre
ast, därför tillhörd hans arvode, ville sedan båd gam-
maona givat honom någilt svid vid så van han
tacksam, då passade han där bättre då de skulle gå
i hyske efter de fält hars, och sätta hyskspallen längre
fram än vanligt och dämnatiska där väl, ty han
tegnade som tygömväktare och, och därför fick han
mycket extra.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

16

gul aftans förmiddag var det bryns båtsman som
gick omkring och tog upp sin gulhast, ja gulhast skulle
han ha, men några beständiga föreskrifter hade man
icke att pålyda häruti, man hade rätt till att geva han
man vad man ville som han haade ha' n åttan
utav, uti vanliga fall givs man honom, matvaror
tj. han med sin fattiga förmögenhet behövde ju sidaat
tj. båtsmännen län var icke myrhett på den tiden
endast 36. dalar i kontant som därför lilla båts-
mansstorppe med en stuga som han bygtag bestod
han behövde vad man ville geva honom, och han
tog emot allt vad han fick med tak och tak, dock
trykte var sin båtsmän bätt om brännvin, där han
fick ett halvstop brännvin, där högtående han
och tachade mer än en gang, dock fick han brän-
nvin till förtäring så att när han kom till sin
sista hande eller västhällare som man saade då fick
därne pålyda honom hem på sista gulaftran.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

3175

Mindre tillförlitlighet

på julafstansdagen var det icke vanligt att vägra
människor besökte varandras, utan där man var in-
beyerda till att fira högtiden uti deras omgång, ty
det var en ofärlig skam att då gå nära övenden
till sina grannar, och var det någott annat ^{MINDRE TILLFÖRLITLIGT} man
icke kunde undvikas, hos någon grann, så fick icke
lämna fästan på därför utan att man måste geva
hanom vägatt, ty man hade fört sig att denne fästan
gick ut med yulen, om han icke fick vägatt, och då
var man förälskt av hela julförden, och allt annat
skulle vidfara där under nästkommande år, och
på dessa gryndor traktörades lämna fästan med
stora tillfredsställelse, alltså var båtmannen den
ende som under vanliga förhållanden hade
fritt tillträde till sin rosthållare under julafstan
ty det var en patalogi red för hanom till att gå
där dagen fram han vägar dag före fira han icke
vägatt, ty man väntade hanom där åter julafstan.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18
3175

Tulgusen stoper

25

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

3175

MORE TILLFÖRSLIGT

gulgusen skallé man stopa tannvasaftan som man
även hällade till gulaptaa, därra hväll skallé
man stopa de yas sam man skallé använda under
yulhäljen, och först och fräst där som skallé av
vändas på yulhordett, vid detta arbete skallé alla
förmelyont med dem som deltaga som var födda
15-år och därråva, alla skallé stopa yas ty lät
var ell hållande arbete var uti sin olycklighande
matta, att stopa yas under vora fäpfäddas tid
gick ganska åskelt tillväga, man slog en härra
till hällen föd med hanande vatten, och födde
län med svalt taly som stannade i vanja
vattnet, vattnet hade två uppdrog att följa
nämliger att hålla talyen uti fluktande form
därför skallé dat vara hanande kett, dat ande
fö att hålla talyen fluktande i övra delen av
härran så att man nödde att häri dappa hela
yaset.

Mar och far hade ett tvågrenaatt ²⁶ gus tillsammans
dåt var dobbeft i nödra ändan på tre tums längd
därför gick två grenar, dessa grenar var lika
långa och lika tjocka dåt var ett mycket stort
gut dåt måste väga mest en mark, detta ^{MINDRE TILLFÖRLITLIGT} gat
hade man fått stor betydelse, ty hänti kätte
man sin livslängd för är vähnatt, båda grenar
na tändet all deler på en gång, man uträmdde
vilken gren som hände far till s.k. vilken sam
tillhående mar di man tände dåt, dāns gren
som först bran ned, den maren skulle dö förr
så många minuter där anden gren bran efter
så många år skulle den maren leva efter, bran
där lika skulle dåt bli liten eller ingen skil-
nadd på denas bestgång, detta gat gick huvudsak-
ligen tiden från dåt tändes till dåt var slut,
man hade många märke med dessa pulperna
som man ställt frammasapta, där fastiga hvällor

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

20

anqdammen uti förmelyen stopte sig alla varz
ett yes lika stora med lika vikt dässja yes tändes
på aften alla på en gang, och efter sam att dän
natten icke fikta sabin hoin mende yes, så hade
man löfté till att på dän natten förra sin
lycka med sisa utnämnda yes. ty alla skulle
brinna till de varo slut, därför yes som fåst brasa
med, den flickan eller gatten som var ägare till
därra yes skulle då få gifta sig fört, och så
etter tret o' ordning efter sam deras yes braser
med, varo därför någdt yes som lämnade av sig
själv under tiden de branso, där pösan skulle
icke få gifta sig, där skulle då boxt ej gift.
varo därför någatt av yesen som bildade härd
skara efter sagan mer än vanligt, skulle där
flickan bli i gräsäss under plipälaade io
hände därför att en gatet yes yrde på samma sätt
skulle han haunna uti samma förelle med
nägor brinna.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175
21

MINDRE TILLFORLITLIGT

28

då vi nu taler om ynglesor, han där varar av
vikt att höra hur man sköte detta arbete, ty
dåt måtte gå med stor försiktet medan tingen
höft sig uti flyttande massa, man hade uti för
hand tillgått så många personer som man
tänkte sig antal yngl efter den svårga massan
Tyvärr man emade för detta åndamål, uti dår
äre ändan på veken yngde man en yngla uti
dåana yngla satte man en sticka för att hålla
uti vid öppningen, uti neder ändan på veken
hund man fast förla eller någatt annat yng-
förligt föremål, i samma tryngd, detta föremål
var en tyngd som skulle hala vekten rakt ned
genom dår flyttande massan, varje deltagare
hade sär yngl om handa för att skrämma undan att att
arbete färdig, man lappade och veklade om mädr
dåta yngl så fort sig gick bät till man fick dår
fullständiga.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

22

MINDRE TILLFÖRLITLIGT

hur till gick omförflytningen, för man hade två
spjällor ligande över två bokar, här i mellan sittade
man igenom alla deltagare gagnade därra ställning
och här haapades man av om vilken sann skulle ha
sin egen föndiga född, här doppade man uti därra
flisetande upp och ned, för varje gång ökade yngellet
sig uti stadsleken, på detta sätt gick det fort att ^{YNGLES}
ha sina ynglar då man hade egna materialer,
eftersom de andantliga ynglarna var stoppta, förde man
de satt smäcke ynglar. Dm. pärsonen haro fattigmans-
yng, till däppa ynglar samlade man samman allt
överblicket fått sann man smälte till däppa yng.
man stoppte läm lika som föregicks, men man
hade sätta vara häst till och lämnenan blev yngla
honöliga och av sätta huvudet, men så var det
icke så nog med lämna, ty man kan alle ynglar dela
dass till de fattiga som sat uti sina yngelar uti
mörkar och dyptskerhet och hade icke därra värden yng.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

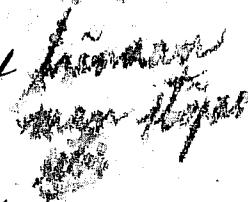
23

TILLFÖRLITLIGT

1. Hur tillverkade man grenljusen till julen?

MINDRE TILLFÖRSLITLIG

Grenljusen tillverkades på följande sätt, mycket enkelt: man slårar eller snar en gustavie av bambuslägarn från mitten och upp hälften man röker ut i två eller tre delar, naturligtvis blir stamgurten veldig gråvax, men då han endast där olägenheten med sig att där nedre delen är grymt brinnar med starka liga och går åt partene så alla delarna av veden mätts till en inredningsdel, man stälde därför två eller tre vek delar på lika avstånd, från varandra förde ögla i toppen på varje gren så trädde man en mind sticka igenom de tre grenarna där i huvudet, så doppade man ned huvudet uti där smälta tålen man hade uti en härra till därför så styck man ville ha dät, dät fäkt gry stagagna mellan varje doppring, alla gry stoppades på samma sätt under varje förrädant, man kan är ändel man dock händig man hade två stavar och hängde ytan i mellan varje doppl.

V.4 V.

Wakypens

30

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Man gagnade väggen uti stora shala under våra förfäders
tid, efter som biödlingen var ganska omfattande under dān
ganta goda tider, så hade man också en övervämmande
tillgång på binat, så ville också våra förfäder att användRE TILLFÖRLITLIGT
vända dānna goda bit till sikt māt nyttiga bry-
medel som manade anskaffas under dān tiden, man
yerde väggesvällor, man yarde vekar på en 20. o. 30. denar
länga som man drog sakte genom dat smälta och dy-
litinande vägget, som man hade hält upp uti en smal
träho, här drog man väulinan fram och åter till man
fick dān normalt fälig, där efter ryckte man samman
dān till en sulle som man manade ställa på bordet och
hava sän era änder fri till att bränna på vilken
man drog fram så fast dān brände undan, dānna
väggen använde vid yder till yttrepröllor (yulboanas)
man tog en trapp på en liten ang tall som var en eller
två boanas på tätl beresta med grana, dān brabade

3175

24

varav och bladde där med papper eller tyg uti olika
färgar, gavde gravarna ymnix i övre ändan, och satte
vaxyten på varje grus, därför var en utanordnligt vacker
parygnad på yttberedett bilden har visar hur
en sådan yttberana sätta ut
i yttgraven, plats som ikke
på dän tider, yttgravar
i därför traktar under åren, 1870, i-1875, och togs därra
metod från småländ som hade dän metoden sätta ut
före, vaxyten yät var vid vad tidpunkt som hälft
på året, men däremot trädgården måste ståpas tamar-
affor före kl. 12 på natten om därra yttberan skulle få sitt
falla sken, ty därför var en betydelsefull, ty efter kl. 12
på natten var alla mänskets mäktar bortsläppta
och tamaras var nu i fasten med sina rå hundar
och två båtar och gavde och sköt ned allt sändnt
som man uti hand väg, såsom knoppar, gästar,
trull, häxor, knoppar och sjuva samt mån vacker och
syngengpuren.

3175

25

MINDRE TILLFÖRTELIGT
JULGÅRDEN
VÄSTERBOTTEN
1875 i Västervik

32

lät var strängt förbjudet att för någon mänska
vara ute den hoällen eller under någon tid på natten
för att man icke skulle råka mot någatt trull eller.
spöke som hade fått passage över hela jorden där natten
eller råka ut för taoas hundar och spökhjewås och falla
offar för någatt dyligt, ty rikade man till att han
var uti beröring med någatt sådant under där
natten blev man särest föremål för en obottlig
spökdam och blev brämpling under hela sin levstid
deglör håll alla sig inne uti sina stugor därra
natten med därrarna ordäntligt tillbammade
man skrev även haas över därrarna, stängde läm-
massa för fästoen och skrev haas på därra,
vid midnatts tid då man slutat att stoppa spet, gick
husbonden ut på fästugetrappen och vapade med
hög vakt, att taoas skulle skuta ned allt trull-
teig inom haas område, och skrydda honom med
all sin tillhänget för allt sådant ont, för nästbammard är.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

26

MORE TILLFÖRLITLIGT

Arbetet före och under julen

33

nägatt grävne och var dagligt arbete fisch man icke ut-
vänta under dān tid yng i fölgende blad angivitt
varer sig inom hus, eller ute på marken, man fisch en-
dast utföra de arbeten som nöden brövde och som icke
hunde upphörta, såsom att föra bretar o. d. men dock
få nista tider på dygnet, såsom under den tid quästjän-
sten fägirke inam deras fästning, man fisch icke
måha badugörd eller stall de tre förra dagarna på
yulställor, ty dāt var att ohälga bristī fädelke, man
fisch endast giva dyuren dāt allra närliggande
för sitt uppehälle med podar och vatten, efter tre da-
gao shalla man från lagödrånsning måha ut
yulgobben hällade man dāt, dāt var ett ganska full
och stigvt arbete man hade att mata, dātta var ju
pigarnas och dätröarnas arbete, nu visade dāt sig
om dārta pigor och dätröar hade några goda vän-
nao bland anghärrorna, eller om man var ovän
till dār,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

27

ANDRE TELEFONRUFER

julgabben häres ut

34

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gidsling

3175

28

MÅNDRE TILFÖRSLIGT

stod flickorna under god tradition med gaffarna, ja
då var det ett näge att komma i ladugården på dän
marken, vad fick man se, om inte ladugården var
väl verigood, all smärga och spilling kastagen och
utburen, försiktigt hoppat framvis ströllt över hela går-
nall, samt sand uti midsrännorna, ett par nya
risbrästar satta vid ingången samt flätade gran-
risserlängor sönrt lagårdsdörren. Därna red stod
i sig till innemot 1880. och 85. mån är nu alldelers
död och bracht ur tider, Hos man läsemot ovän
med gaffarna, fick man äföra deras spratt och
slacordet, på så sätt att i stället för att maha ut
julgabben bar man in dän, man bar in från yttre
hela gården fall, ja uti lappnit så att man
hurappast haende taga sig in i ladugården, så stälde
man en halongabbe uti väggen härra, avsitt för dära
flickors fastmän, så behandlade man de hägnodige

35
Vad sas man i regel skulle gå förtet på
gulbordet, däf var vinhuset, däf skulle du stå
på sin plats mitt på bordet, med sitt äpple uti
tunnet, där däf första gängen placerades för att
lippa på fatet delades och var att intill träloden
eftan såsom en gulprydnad på bordet, däf var ett
var ett förtant åndamål för många under
tiden ty alla ville du förra hava sig en smak
bit av däf härliga huvudet, men man måste
dock tänka på földarna, och vad däf kom att
kasta dän sas överträdde däf påbud som var
i huset hade bestämt häravas, ty däf var till att
vara däna överträdelse med en hanna brän-
vin, var sitt om däf var kvinna eller man,
var skulle själv föra däf träloden, med
tyr åtförskade tal, som trode vara allan väl
hänt, ty han börgade på tunnet, alla utefter
melyen försökte han exempel, efter föreskriven ordning.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175
29

INDIRE TILLFÖRLITLIGT

Julafstan dag, skulle man icke nagan med dag ha,
så var ordoprihet, man fick endast en liten ämbel
fodhast som bestod av smärgis, niggott av en grifat
som hemsedan tog reda på vissa ben efter, en
sup, och en nog stachöl, sedan fick man icke nia-
gott för den gulbordet var buntatt och fördjup-
lä i man skulle tända sina julys sam alla uti
förmelyxa hade varsett, därra ordning fick icke
överskridas på ett oordnigt ställe, sam sag
påut nämt växhuställets sörveringen uti sin helhet
på gulbordet, efter badningen och soppningen efter
julkalmen, man lade hand vid på julafstan, nu
skulle man böja fastandet, nu var man nu
den stora julosten, och nu skulle man åta den
s.k. merafstan som varade en god stund under
dåt att var och en berättade niggott om sina
upplevelser under flydda dagar medan gulloran sprakade

3175
30

därefter shall man fortsätta med aftonmålti ^{3x}
den som varade flera timmar under berättelser och
alla möjliga påkötten, med grötvin, sagoz och allt
vad man hände försöka tiden med under dat
att man väntade på sina just som shall ha inna
till slut, för att utvisa medlemmarnas ve eller
väl, ty man hade där starka troar häopå att
ynglarna shall utvisa deras mat- eller medgång
dat hände på flera ställen att man tog dat ja
hast att man blev väggint då deras just icke fan
gerade till deras belönthet, bl-12 på natten bär
gode mardarna taga fram sina bläss som var
i ordning ställda i fack och man shall se
om de var fallständigt i ordning så att man
hände lita på där de avprövades ute på
gården på dat att man shall färsäkra
sig om dars duglighet, till att lyssa sig med
till ynglarna som nu snart har att beträda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

31

ENDRE TILLFÖRLITLIGT

3175

32

Man lade sig ikke till vila någatt där natten ty
hl-tor begravte man att bläda sig för kyrkorsan
som förtags senast hl-pipa, där som hade mykhet
långt till templet måtte beräkna en timma förr
man samlade sig uti storsharar då man skulle
till spelottan, från varje förrörelsy hade man ett
blott, dät var tillväärhåll av hundustikor, virade
med byärmesdyar, samt ett gnapt knapp av en
exestår, dät var mykett undligt tilltaget så
att man var sitt om att dätkräkete fram till
kyrkan, man brände se ett hundatal sådana
blott lepa längrefter nägorna vid spelottan
framhamma till kyrkan, längde man ifrån
sig återstoden av sina blott vid en poi och
åpen plats nägan stans på kyrkobachen, alla
följde samma exempel, och lämne där på ett och
samma ställe, så dät blev ett stort bil till sist.

TILLFÖRLITLIGT

det var en fri och lycklig tid vissa förfäder ³⁹
levde uti, vid minnenas av denna tid man man av
sig efter den gamla goda och trevliga tiden väntigen
utgöta bättre hyäntilitande tider. detta är mitt bevar
damerne jag som nedskrivit detta redor, jag har
under mina spåda icke upptäckt detta, jag har med
mina barna ögon haft att inuti oss detta, mitt ^{INDRE} tillförlitlighet
begärta nästan hästar då jag ser tillbaka på de
tvåna dagar som var så härliga för människan
att leva uti, varst har denna tid tagit vägen med
alla sin härliga minnen från fjätta dagar, då man
fick leva sin tid, såsom att leva en människans liv
då man hande nynta av sin tillvara, vad yrde
att man var fattig då det fanns så många rika och
götsamma människor, då fattige fick nynta av
gulglädjen genom den rikes färsay, gulglädjen stod
högt uti hagan och parkeran, som i palats
genom de rikas färsay och givnissket under våra
förfäders tid.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175
33

3175

34

Julgröten var dān förra ämligaste rätten på julbordet under vāra förfädors tid. och är ännu i dag uti vāra traktar, och dān gamla ceremonien lever nästan uti sin helhet med samma befrintliga ceremonier, man sällas hū intill sama tra på mändel och nät uti grötfatet nu som förr, man ställer alltid fram två fat, ett pā de gamla och ett pā dān ogifta aongdammen, de förra berodde pā döder, de senares pā liv häxlek och gifte, då de aldrig taga till sig av gröten som hushunden lagt en nöt uti, där man under ett skräckningagande öganklich tydār som träppar nötten och får dān uti sin talloch han shall fåst sluta sina dagar och gå till sina fäder, för man dān under de förstashedorna man tar, då har man icke länge till att levā, dānna tra fasthälter ännu bland de aldriga in uti dātta svinillerade släktets tider varor och upplevelser,

ANDRE TILLFÖRLITLIGI

dästa är något medanut som vana ännu levande ⁷²
gamlings fästar särskilt stor tro till, och han icke
göra bantresaneras hos dām, ty de har så många exempel
och bevis på dāt, under sina upplevelser och flydde
dagor så dāt stämmar aldeles viktigt sāga de,
dānemot var ongdom heller dāt mer fär ett litet
och ryldigt skämt under våra dagor, ty att sōk ^{MINDRE} tillförlitlig
med hyäntans lant till att fört honna uppförha
mandellen dān lille tingsten, den som färt heller
dān är ju dān lycklige och glädjen blir stor över sin
tur, icke fär att man troar på dāt uti våra tider, men
dāt är dock ett gammalt härt minne från våra förfäder
som så särart med skäl och hyänta trodde på dāt, men
nu uti våra tider troar ongdomarna icke på sā-
lant mer eftersom vad man förmärkar, men kika
fallt och fast förvarar man dānna, till ett lågligt
tillfälle uppör sig att få giva sin hyäntans van den
förra brönnen med dānna mandel uti mannen,

Skriv endast på denna sida! förra års seremoni,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

35

TILLFÖRLITLIGT

Hur julkransen tillredes

43

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

36

julkransen användes under våra förfädertid allmänt såväl i stuga som palats, och var liksom myrhett uti bruk under julkalendern, som julkransen är antänd under våra tider, där tillvarthades uti huvudstolen av talais, och dekorerades med röd saffran som var myrhett användbart till att dekoration vid alla glädjefester. ty någott vackert papper visste man icke av och var icke tillräckligt under dän gamla tiden, en sådan krans var snarast sammanklattad och dekoreras, och hade sin plats mitt över yllobordet, vilken plats dän fick innehå till knutdagen var övar, då dän flättades bort uti någatt hörn i stugan, den platsen fick julkransen innehå till fiske, då man avlämnade dör och åsatte kransens plats med en palmviskraas, som man dekorerade med några förgyllda utblästa hela äggshal, en träd genom
MINDRE TILLFÖRLITLIGT

Hvilket utvärde dar gamla yulen?

74

ja dāt är en mångsida friga att bevara, men vi
männar nu alla till tideras försändning, där gam-
la yultidens firande har försvunnit under yupet av
de nya sedar och bruk som kommet till i ef-
ter id, och har allt på detta sätt försvunnit uti
glänsmans hav, och har folyt vara förfäder till
förintelse, man dāt måste sam dāt stora omstif-
telt hänti vällor, är med all sannolikhet, där
stora ovacklade ekonomierna sam icke kan
bisträcha sig till de stora och långvariga fast-
igheter sam vara förfäder hande anordna
och hålla sig med, nu uti våra tider miste ja
väl bändor sam arbetaren hōpa dyrt för
gubbar dett samt allt vad man shall blåda
sig med, alla drifvaror, och allt vad sam
shall användas vid en liten änbet bejudning
sam varor några få timmar, och hästar flera
hundra kronor.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

37

MÅLTRE TILLFÖRSLITLIGT

Så var däts icke under våra förfädars tid
man hade inkemsh vara av alla slag som man
förra varade uti sina egen hem med egelt arbete
och egen fabrikering, uti matvaror, drickavaror,
blodar och shadan, ja allt vad man behövde
till livs upphålle, var däts icke så fint, så han
tade däts hälle icke så stora sammor som nu
vad man slaktade till julköttiden med sin
föt. och på höstens däts behöft man hemma
för egelt hushåll, samt delade med sig till
de fattiga, man brygde sig biar och starköl
man botande brännvin så dyktigt man behövde
de, och delade med sig till män som var
fattiga, och icke hade röd att köpa, man
hade allt vad man behövde genom egen till-
räckning och sitt trågra arbete, och på denna
grundval hande man fira en värlig och
glädjefull jul,

45

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

38

ENDRE TILLFÖRSLIGT

46

men nu måste man draga sig tillbaka för
dåt värdiga ylffirandett, ty de ekanämiska till-
gängarna står icke bi härtill, vad som man ex-
porterar från gorden måste sätjas och försändas
uti påningar för att klara sina penningar med
ty allt är dyrt, våra förfäder använde trähärsknivare
på ylffirandett, fat, tallrikar, moggar, shedar och
skavar, man köpte endast tennhärsl, och leshärsl för
att använda vid finare hygderingar, dock var
alltid den grava trähärlfattade, hemmasmidda yän-
kniven med på bordet vid alla slags fästao
gafflar fanns icke till i bruk på dän tiden, alla
trähärsl var av egen tillväxning inam varje
färmely dåt yarde harkarna på hvällarna framför
brasan, dätta kostade icke några pångar dåt var
ju egen tillväxning på sådana tider då man
icke hade utvällda andra arbeten, men mat och
dricksvavar fällades icke, vid dat högtidliga ylffirandett,
på dän tiden.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

39

ANDRE TILLFÖRLITLIGT

nu har dāt växt upp yngre och mera fina och
madonna faluristammar som måste färga med dān
nyare tiden, allt måste nu vara fint och bra
om man är alltid i fattig, nu kan man icke
mera på yulen eller andra högtider, men än på dāt
vårdagliga livet dāt måste nu vara lika fint
alltid, nu måste man ha sjuvarstörvisar på bord
dett eller och kristallglas, och åchta på att alla
mest, dāt kostar mykett pängar, vad shall
man taga dāt, man måste ju ha sādant, annars
går dāt icke an att hålla en värdig ylfärt, har
man icke dāt, ja då måste man inbörändra sig
till att låta dāt vara med ylpirandet, och låta
dāssa få dagar gå sāsam dāt vanliga vårdagliga
livet börändras och som dān redan är, får man endast
en ylgrans efter matidens sed, så är allt bra, för
man sig också en liten, så är ylglädjen uti sin
falla ordning, under matidens ihede.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

40

TILLFÖRLITLIGT

48

Skar har man icke många tankar på den stora hög-
tiden, antaamt eller ägra där mansta trorde på därför
lägtidliga gulfirandet som varför förfäder upplev-
de under sin tid, nu görs icke de allra minsta för-
beredelser, till att på dän stora högtiden till vates
man häller på med sitt arbete till sena timmar ^{midde} TILLFÖRLITLIGT
gulaffan ^{midde} gatill längt efter mänskets inbrott, där
blir nu icke mer någatt gulbad, ey hällar någatt
grönhuvud på gullbordelet, icke häller nåjan lek med
äpplen och nötter, man får icke mer se gulhågarra
på gullbordelet, man får icke mer hitta de gamla gul-
hågarra, som så härligt ständes upp framför gull-
bordelet som låg på spishallen sprakande och flam-
mende under kyla vatten, man får icke mer se
de flammande yxen iaväl, uti hängja som palats
nu meoa, allt, allt, är borta, föga minnen finnes
kvar efter våra förfäder, allt har gått ur tiden
uti förgängelsens tysta skogar, för att aldrig mer återkomma

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3175

41

Vad som har tillbakaträgt dät gamla vändiga! Yulfirandet måste absolut tillskrivas dät emoniamishet
lägett, ty mänskorna måste väcka sig efter sina om-
ständigheter, man har ju nu inte mer än dät måst nød-
söktiga, ty allt måste under vara tider förvandlas till
pångar för att kanna besitta sina hemman och lägenheter
heller allt är för dyrt och skattlösörda för stor, pångarna
måste sparas, till dät måst nødvändiga, för att kanna
blava sig uti sitt nödläge, och under dessa förhållanden
har dät uppevarande släcktelt fölyt med tidernas för-
ändring, och på detta sätt har dät gamla yulfirandet
helt kommet ur sina yngor, och därför har man
nagott att sälla framför yulfirandets förintelse, än
endast dät emoniamishet lägett med sina földar
samt tidernas omväxling med mänskorna och den
nyare tider sevillisation, med nyare sedar under
tiden med yulfirandet, yulen är numera sista en annan
tåndag eller högtidssdag här i smalan och lelekinge,

3175

42

MORE TILLFÖRLITLIGT

dätta är en natursak som alldeles stämmer överens med tiden om vallande gång, där gamle man som följt tidarnas förändringar och praktiserat under hela sin levnadstid från sin spåda beundam, till inemot 70 år, han har beskriva dät och icke någon annan, try där som följt med tiden med ett spänande inträssé för att hanna ~~slu~~^{PRE TILLFÖRLITLIGT} leva och fatta tidarnas stora förändringar, ja där har hennna stora och värdefulla upplysningar till efterverdens uppväxande släkten, så länge dat ånnu finnes någon hvar av där gamla stamnen, har dat finnas hopp om att ånnu få de gamla menen efter vissa förfäder till liv, dat bärde vara av stort inträssé att få veta hur vissa förfäder levatt sin tid med arbete och silt sedas och bahr under alla förhållanden vid hägtider och under hela årets skiftande dagar, tider och tillfäller, dat är av vikt och myrhett värdefatt att få fram maningen och travårdigheten över flerfoda tider, och dat har man få endast av där som varit med och studeratt tideras skeDes Skriv endast på denna sida! Spänande fortättning följar

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

43

3175